

si bomo morali z domnevami ter večjo ali manjšo verjetnostjo. Tudi Grivec si je moral na ta način pomagati in operirati tu pa tam namesto z gotovimi dejstvi le z možnostjo takega ali drugačnega poteka dogodkov, ki so se „morebiti“ ali „mogoče“ tako ali drugače iztekli. Tudi marsikaj kar je povdaruje kot gotovo dejstvo se mi ne zdi še povsem trdno zasidrano. Ali je bilo bratoma ob koncu 866 ali v začetku 867 res iz Morave „treba odpotovati v Rim“ (17) se mi vendarle ne zdi še povsem gotovo.

V luči svojega znanstvenega prizadevanja in dela drugih nam je Grivec na posrečen način približal in predložil Žitja Konstantina in Metodija, oba teksta, kot pravi, mojstrovini staroslovenske književnosti. V resnici dobivamo ob čitanju obeh virov in ob spretnem vodstvu Grivčevega komentara vtis kako velike zgodovinske vrednosti sta oba življenjepisa in kako visoko stojita kot literarna spomenika. Samoniklost obeh virov in visoko literarno kulturo njunih avtorjev je mogel povdariti Grivec z vso pravico. S svojo publikacijo je storil veliko uslugo zasluženi popularizaciji obeh glavnih virov za zgodovino Cirila in Metodija.

M. Kos

F. Šišić, *Nekoliko isprava iz početka XV st.* Starine XXXIX. Zagreb 1938, 129–320.

Prof. F. Šišić je izdao nove isprave, koje su ovdje po prvi put publikovane ili uzete iz rijetko pristupnih zbornika ili djela. Kod svake isprave naznačen je arhiv u kojemu se dotična isprava čuva ili iz koje je publikacije uzeta i gdje je štampana.

Sa obilnim komentaram popratio je prof. Šišić ona mjesta u tekstu, koja se tiču historijske geografije i rodbinskih veza. Pošto će sigurno još mnogo godina proći dok Jug. Akademija izda „Codex diplomaticus“ za XV vijek, ova će zbirka isprava XV v. nadomjestiti našim historičarima taj nedostatak i to tim više, što su danas mnogi porodični arhivi u inostranstvu gotovo sasvim nepristupačni, a i sam prof. Šišić imao je mnogo muke dok je u njih dobio pristup.

Ove isprave zahvataju jedan dio vladanja Kralja Žigmunda Luksemburgovca (1387–1437) i protukralja Ladislava Napuljca (1386–1409) od 6. januara 1401. do 29. dec. 1408. Najviše ima isprava kralja Žigmunda, Ladislava Napuljca, pape Bonaficija IX., bosanskog kralja Stjepana Ostoje i njegovog vojvode Hrvoja, a uz to jedna do dvije isprave dalmatinskih gradova, dalmatinskih i hrvatskih kaptola i samostana, hrvatskih i mađarskih velikaša i talijanskih svjetovnjaka i svećenika.

Većina ovih isprava je vrlo važna za našu historiju. Šišić ih je ispisao iz drž. arhiva i arhiva mađ. narodnog muzeja u Budimpešti, iz arhiva grofa Festeticha u Keszty-u, grofova Zichy-a a Zsély-u, grofova Telekija u Maravásarhely-u, Gyömröu, osobito iz arhiva hercega Batthyany-a u Körmendu, gdje je bio nekoliko puta, hercega Esterhazy-a nekoć u Kišmartonu a sada u Budimu, porodice Mackás u Tinkovi, onda iz arhiva erdeljskog muzeja u Cluju (Kolosvár), grada Šopronja i pečujškoga biskupa (u Pečuhu). U Italiji iz drž. arhiva i biblioteke Paravia u Zadru,